

**MODERNLEŞME SÜRECİNDE
İSPANYOL ARABİSTLER
(1820–1949)**

Leyla YAKUPOĞLU BORAN

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025**

ÖZGEÇMİŞ

LEYLA YAKUPOĞLU BORAN

1988 yılında Of/Trabzon'da doğdum. İlköğretim ve lise eğitimimi Of/Trabzon'da tamamladıktan sonra 2005 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda ve 2007 yılında Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde (çift-anadal) lisans eğitimime başladım. 2010 yılında Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı ile Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldum. 2012 yılında İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'na Araştırma Görevlisi olarak atandım. 2013 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde *Necip Mahfuz'un es-Sülâsiyye'si (Üçleme)* ile *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Kiralık Konak Adlı Romanının Karşılaştırılması* adlı çalışmayla yüksek lisans, 2018 yılında *XX. Asırda Kuveyt'te Edebî ve Kültürel Faaliyetler* başlıklı tezle doktora eğitimimi tamamladım. Halen İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Doktor Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktayım.

**MODERNLEŞME SÜRECİNDE
İSPANYOL ARABİSTLER
(1820–1949)**

Leyla YAKUPOĞLU BORAN

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025**

Ekim 2025

ISBN: 978-625-5697-45-5

Editör: Uğur BORAN

Tür: Araştırma Kitabı

Kütüphane Bilgi Kartı

(Cataloging-in-Publication Data)

1- İspanya 2- Arabizm 3-Arabist 4-Aljamia 5-Escorial

Kapak Resmi: Granada el-Hamra Sarayı

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım

Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.

Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım

Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.

Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)

Vefa-Fatih/İSTANBUL

Tel: (212) 527 0 718

(850)441 0 359

Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

*İlmiyle her zaman yolumu aydınlatan,
Destęini benden hiçbir zaman esirgemeyen*

Kıymetli hocam Prof. Dr. Ömer İSHAKOĞLU'na ithafen...

ÖNSÖZ

XIX. asır, Avrupa’da oryantalizmin kurumsal bir kimlik kazandığı, Doğu’ya dair akademik ilginin belli çerçeveleri olan bir disipline dönüştüğü kritik bir dönemdir. Bu asırda, özellikle romantizmin etkisiyle bilinmeyen kültürlere ve kadim medeniyetlere duyulan merak, başta Fransa, İngiltere ve Almanya olmak üzere pek çok Avrupa ülkesinde Doğu çalışmalarının hızla kurumsallaşmasına ortam hazırlamıştır. Ancak İspanya’nın bu entelektüel hareketlilik içindeki yeri, diğer Avrupa ülkelerine kıyasla daha farklı ve derin bir tarihsel arka plana sahiptir. Çünkü İspanya, sekiz asır boyunca İslâm medeniyetiyle iç içe yaşamış, Arapça onun top- raklarında sadece bir akademik ilgi nesnesi değil, aynı zamanda gündelik hayatın, bilimin ve kültürün bir parçası olmuştur.

Modernleşme Sürecinde İspanyol Arabistler (1820-1949), işte bu özgün bağlamı merkeze alarak, XIX. asırda İspanya’da Arap dili, tarihi ve kültürü üzerine çalışan entelektüellerin portresini sunmaktadır. José Antonio Conde’den Ángel González Palencia’ya uzanan bir yelpazede, toplam yirmi bir İspanyol Arabistin biyografisini, eserlerini ve akademik katkılarını ele alan bu çalışma, İspanya’daki Arap çalışmalarının seyrini, kendi iç dinamikleri ve Avrupa oryantalizmiyle etkileşimi çerçevesinde değerlendirmektedir.

İspanyol Arabizmi, Avrupa oryantalizminin genel eğilimlerinden beslenmekle birlikte, ondan ayrılan önemli farklılıklar taşımaktadır. İspanyol Arabistleri diğer oryantalist-

lerden ayıran en önemli hususlardan biri, Arap kaynaklarını sadece “öteki”ni anlamak için okumaları değil, aynı zamanda ulusal kimliklerini inşa sürecinde bu kaynakları bir referans noktası olarak kabul etmeleridir. Nitekim Endülüs mirası onlar için hem bir ilham kaynağı hem de modern İspanya’nın kültürünü temellendirebilecekleri tarihî bir zenginlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Umuyoruz ki bu çalışma, İspanya’nın kadim Endülüs mirasıyla kurduğu modern diyalogu anlamamıza katkı sağlayacak ve benzeri çalışmaların önünü açacaktır.

Leyla YAKUPOĞLU BORAN
Kadıköy, 2025

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ	II
ÖNSÖZ	VII
GİRİŞ	XIII
ORTA ÇAĞ'DAN MODERN DÖNEME İSPANYOL ARABİZMİ	1
İSPANYOL ARABİSTLER VE ARAP ÇALIŞMALARI.....	17
JOSÉ ANTONIO CONDE Y GARCÍA (ö. 1820)	17
Hayatı	17
Eserleri.....	24
SERAFÍN ESTÉBANEZ CALDERÓN (ö. 1867).....	30
Hayatı	30
Eserleri.....	41
Diğer Eserleri.....	42
EMILIO LAFUENTE ALCÁNTARA (ö. 1868)	45
Hayatı	45
Eserleri.....	47
Diğer Eserleri.....	52
JOSÉ MORENO NIETO Y VILLAREJO (ö. 1882)	53
Hayatı	53
Eserleri.....	58
Diğer Eserleri.....	60
DANIEL RAMÓN DE ARRESE Y DUQUE (ö. 1891)	62
Hayatı	62
Eserleri.....	64

JOSÉ MARIA LERCHUNDI (ö. 1896)	65
Hayatı	65
Eserleri.....	68
PASCUAL DE GAYANGOS (ö. 1897).....	71
Hayatı	71
Eserleri.....	75
Diğer Eserleri.....	78
FRANCISCO JAVIER SIMONET Y BACAS (ö. 1897)	80
Hayatı	80
Eserleri.....	84
FRANCISCO PONS BOIGUES (ö. 1899).....	91
Hayatı	91
Eserleri.....	94
LEOPOLDO EGUÍLAZ Y YANGUAS (ö. 1906).....	98
Hayatı	98
Eserleri.....	99
Diğer Eserleri.....	103
EDUARDO SAAVEDRA Y MORAGAS (ö. 1912).....	104
Hayatı	104
Eserleri.....	107
FRANCISCO FERNÁNDEZ Y GONZÁLEZ (ö. 1917).....	110
Hayatı	110
Eserleri.....	114
FRANCISCO CODERA Y ZAIDÍN (ö. 1917)	120
Hayatı	120
Eserleri.....	125
ANTONIO ALMAGRO Y CÁRDENAS (ö. 1919).....	130
Hayatı	130
Eserleri.....	133

MARIANO GASPAR REMIRO (ö. 1925).....	135
Hayatı	135
Eserleri.....	137
Diğer Eserleri.....	138
FRANCISCO GUILLÉN ROBLES (ö. 1926).....	139
Hayatı	139
Eserleri.....	142
Diğer Eserleri.....	144
MAXIMILIANO AGUSTÍN ALARCÓN Y SANTÓN (ö. 1933) .	147
Hayatı	147
Eserleri.....	151
PASCUAL MENÉU Y MENÉU (ö. 1934).....	157
Hayatı	157
Eserleri.....	160
JULIÁN RIBERA Y TARRAGÓ (ö. 1934).....	162
Hayatı	162
Eserleri.....	167
MIGUEL ASÍN PALACIOS (ö. 1944)	172
Hayatı	172
Eserleri.....	177
ÁNGEL GONZÁLEZ PALENCIA (ö. 1949).....	183
Hayatı	183
Eserleri.....	189
SONUÇ	193
KAYNAKÇA	195